

Ryszard Szewczyk

Obchody Dnia Alberta Schweitzera w Augsburgu – 18 lipca 2015. 100 lecie ogłoszenia filozoficznej idei Schweitzera: „Czci dla życia”.

We wrześniu 1915 roku, kiedy Albert Schweitzer odbywał podróż łodzią po gabońskiej rzece Ogowe (Ogooue) powstawała w jego umyśle idea etyczna „Czci dla życia” („Ehrfurcht vor dem Leben”), którą ostatecznie ogłosił jesienią 1918 roku. Myśl ta była efektem jego rozważań oraz refleksji nad problematyką poszanowania dla życia, która zawierała się w tezie „Jestem życiem, które pragnie żyć, pośród życia”. W rezultacie niniejsza idea etyczna nakłada na ludzi obowiązek ratowania życia i łagodzenia cierpienia. „Wielki Doktor” akcentował przy tym, iż etyka „Czci dla życia” domaga się od człowieka nie tylko szacunku dla bliźniego ale także obejmuje świat zwierząt oraz roślin.

Z okazji 100 rocznicy ogłoszenia tej fundamentalnej myśli schweitzerowskiej filozofii, odbyła się w dniu 18 lipca 2015 roku konferencja naukowa w ramach obchodów „Dnia Alberta Schweitzera” w Augsburgu. Spotkanie zostało zorganizowane przez członków Koła Przyjaciół Alberta Schweitzera w Augsburgu (Albert-Schweitzer-Freundeskreis Augsburg) z jego przewodniczącą i duszą całego przedsięwzięcia panią Gabriellą Richter na czele.

Konferencja nie ograniczała się do sal augsburskiej zbrojowni (Zeughaus), gdzie się odbywała, gdyż gospodarze zapewnili wiele atrakcji związanych nie tylko z Albertem Schweitzerem ale również z historią, kulturą i architekturą pięknego Augsburga. Po inauguracyjnym spotkaniu, przystąpiono do realizacji programu, który obejmował między innymi zwiedzanie Starego Miasta, bogatego w zabytki renesansowej architektury m.in. słynnej Złotej Sali w augsburskim ratuszu, gdzie można było również zwiedzić interesującą wystawę obrazującą dzieje miasta od czasów prehistorycznych aż po współczesność.

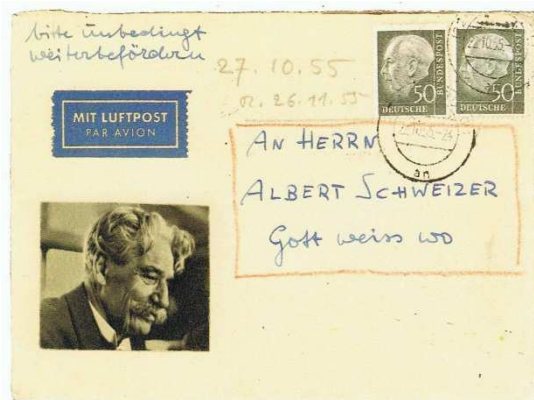
Gabriele Richter z uczestnikami konferencji
w „Złotej Sali” augsburskiego ratusza
(Foto. Erika Heimann)

Bardzo ciekawa okazała się wizyta w zamkniętej murami dzielnicy Augsburga zwanej „Fuggerei”, która została zbudowana w latach 1516-1523 przez najbogatszego wówczas obywatela Augsburga Jakuba Fuggera. Była to pierwsza na świecie dzielnica mieszkaniowa mająca charakter socjalny. Pierwotnie przeznaczona dla rzemieślników z rodzinami, którzy popadli w niezawinione długi lub dla ludzi schorowanych, nie mających sił na prowadzenie własnego gospodarstwa domowego. Dzielnica ta do dnia dzisiejszego zachowała swój „socjalny” charakter. W dalszym ciągu obowiązują niezmiennione zasady przyjmowania nowych mieszkańców tzn. powinni tu zamieszkiwać ludzie, którzy urodzili się w Augsburgu (choć dopuszcza się wyjątki), są katolikami oraz znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. W chwili obecnej ta renesansowa w swojej architekturze część miasta, składająca się pierwotnie z 52 budynków rozszerzona w latach siedemdziesiątych do 67, jest

zamieszkała głównie przez osoby starsze, mające do dyspozycji trzypokojowe mieszkania (ok. 60 m kwadratowych) wraz z kuchnią, łazienką, poddaszem lub małym ogródkiem. Interesującym jest fakt, iż w myśl starej zasady bramy tej dzielnicy są zamykane dla obcych osób w godzinach 22 00-5 00. Mieszkańcy są corocznie zobowiązani do symbolicznej opłaty odpowiadającej równowartości 1 guldena reńskiego, która w roku 2013 wynosiła 0,88 € zaś pozostałe koszty (woda, prąd, ogrzewanie) ponoszą sami i np. w roku 2013 wynosiły one średnio 85 €. Na terenie „Fuggerei” znajduje się także katolicki kościół p.w. św. Marka powstały w latach 1581\1582, w którym codziennie jest odprawiana msza św. w intencji właściciela a także dobroczyńców, poza tym mieszkańcy są zobowiązani do odmówienia każdego dnia trzech modlitw w tym samym celu.

Reasumując te krótkie reminiscencje dotyczące „Złotego Augsburga” można by wskazać jeszcze wiele innych miejsc godnych uwagi w tym szczególnym mieście. Jednak intrygująca postać Jakuba Fuggera inaczej „Bogatego”, gdyż tak był nazywany, skłania do głębszej refleksji uwiarygadniającej tezę, iż już przed wiekami nieobce były ludziom zachowania, które korespondowały w dużym stopniu ze schweitzerowską ideą „Czci dla życia”. Przekonującą ilustracją takiej postawy były działania Jakuba Fuggera nie szczędzącego pieniędzy, wysiłków oraz czasu w celu poprawienia doli nędzarzy, ich rodzin oraz ludzi chorych, pogrążonych w odmętach osobistego nieszczęścia. W zamian za to prosił tylko, albo aż ... o modlitwę.

Dlatego, chociażby z tej przyczyny, Augsburg jest doskonałym miejscem do propagowania i wcielania w życie idei Alberta Schweitzera, co zresztą od dawna czynią działacze Albert-Schweitzer-Freundeskreis Augsburg. Konferencja związana z obchodami jubileuszu powstania idei „Czci dla życia” zgromadziła wiele ciekawych postaci reprezentujących organizacje schweitzerowskie jak również zwolenników jego filozofii z różnych regionów Niemiec, Szwajcarii oraz Polski. Gospodarzy reprezentowała oficjalnie pani Gabriele Richter, która wraz ze swoimi współpracownikami przygotowała nie tylko konferencję i poczęstunek ale także arcyciekawą wystawę związaną z życiem i działalnością Alberta Schweitzera. Można było podziwiać autentyczne eksponaty: zdjęcia, dokumenty, listy, medale, nuty oraz znaczki pocztowe związane z działalnością noblisty. Oczywiście wymagało to wielu starań i zabiegów ze strony organizatorów. Zainteresowanie uczestników wzbudzały chociażby adresy na kopertach korespondencji, która otrzymywał filozof, przykłady to: „Do wielkiego człowieka Alberta Schweitzera”, „Albert Schweitzer – Laureat Nagrody Nobla, Raj, Afryka”, „Albert Schweitzer – Bóg wie gdzie”. Niektóre z kopert na stronie adresowej zawierały tylko zdjęcie Schweitzera i docierały do niego ...

Jedna z kopert adresowanych do Schweitzera
„Albert Schweizer - Bóg wie gdzie“
(Foto. Gabriele Richter)

Wystawę uzupełniała ekspozycja najnowszych publikacji związanych tematycznie z Albertem Schweitzerem oraz bieżące materiały informacyjne dotyczące działalności ruchu schweitzerowskiego w Niemczech.

Kluczowym momentem spotkania była prezentacja fragmentów korespondencji pomiędzy Albertem Schweitzerem i jego żoną Heleną Bresslau w wykonaniu Sybilli Dörner znanej z upowszechniania kultury, piosenkarki a także znakomitej interpretatorki poezji oraz prozy. Pełne wyrazu przedstawienie tekstów jak i fachowe komentarze artystki ukazały w zarysie całą drogę życiową Alberta i Heleny. Ciekawostką jest fakt, iż Helena, aby wyjechać do Afryki musiała zdobyć kwalifikacje pielęgniarskie a uzyskała je na kursie medycznym w Szczecinie.

Kolejnym szczególnie interesującym punktem konferencji było wystąpienie Markusa Brandesa szwajcarskiego eksperta i handlarza autografami, manuskryptami oraz dokumentami z oryginalnymi podpisami znanych autorów. Swoje wystąpienie nazwał: „Własnoręcznie napisane przez Alberta Schweitzera”, gdyż specyficznym hobby tego entuzjasty „Doktora z Lambaréne” jest kolekcjonowanie własnoręcznie napisanych lub podpisanych przez Alberta Schweitzera listów, pism o charakterze urzędowym oraz dużych fotografii. Zbiór szwajcarskiego kolekcjonera zawiera ponad 200 egzemplarzy tych rzadkich pamiątek związanych z życiem i działalnością noblisty. Należy jednocześnie zaznaczyć, iż jak podkreślał Brandes nie są one przeznaczone do sprzedaży. Napisany przez niego a wydany w roku 2007 skrypt zatytułowany: „Spod ręki Alberta Schweitzera” zawiera wiele zdjęć, kopii listów, pism, kartek pocztowych obrazujących wszechstronną działalność Schweitzera, zostały one także opatrzone krótkimi, cennymi komentarzami. Praca zawiera wstęp, w którym autor podkreśla chęć współpracy z sympatykami filozofii i dzieła Alberta Schweitzera, podkreślając szczególnie efektywną współdziałanie z Gabriele Richter i Albert-Schweitzer-Freundeskreis Augsburg. Należy dodać, że szwajcarski kolekcjoner przywiózł ze sobą swój „schweitzerowski zbiór”, czym stworzył uczestnikom konferencji możliwość zapoznania się z autentycznymi listami czy zdjęciami noblisty. Kolekcjoner chętnie udzielał wyjaśnień oraz wskazówek związanych z problematyką schweitzerowskich archiwaliów, podkreślając, iż mimo, że w późniejszym czasie Schweitzer posiadał własnych sekretarzy(ki), jednak każde pismo czytał oraz podpisywał osobiście. Spotkanie z Markusem Brandesem było bardzo wartościowym doświadczeniem jak i przeżyciem dla zwolenników schweitzerowskich idei. Należy dodać, że był również czas na to aby podjąć dyskusję, dokonać wymiany poglądów dotyczących aktualnych problemów ruchu schweitzerowskiego w Niemczech i Europie oraz podzielić się w tym względzie własnymi doświadczeniami.

Idealnym zakończeniem tego pełnego wrażeń dnia był koncert grupy „Khwaerthon.AB”, który miał miejsce w kościele p.w. św. Jakuba w Augsburgu. Grupa jest ewangelickim zespołem folkowym, który posiada w swoim składzie aż trzech aktywnych pastorów. Muzycy zaprezentowali ciekawy program poświęcony przede wszystkim Albertowi Schweitzerowi i jego idei „Czci dla życia”, oczywiście nie zabrakło przy tym utworów uwielbianego przez sławnego organistę kompozytora - Jana Sebastiana Bacha.

„Kwerthon.AB” i ... Albert Schweitzer
(Foto. Kurt Heimann)

Prezentacja wywołała gorący aplauz słuchaczy w wypełnionej do ostatniego miejsca świątyni.

Po tej muzycznej uczcie, nastął czas pożegnań oraz podziękowań dla organizatorów a szczególnie dla pani Gabriele Richter i jej najbliższych współpracowników z Albert-Schweitzer-Freundeskreis Augsburg, których zasługą było uczczenie w tak piękny sposób rocznicy powstania w „sercu” wielkiego filozofa idei „Czci dla życia”.

Grupa uczestników konferencji w Augsburgu.
(Foto. Gabriele Richter)

Dopełnieniem informacji są personalia uczestników konferencji w Augsburgu a byli to: Gabriele Richter (Augsburg) wraz z grupą współpracowników, prof. Ernst Luther z żoną Ilse (Halle), prof. Horst Martin Barnikol z żoną Hannelore (Breckerfeld), przedstawiciel Albert-Schweitzer-Freundeskreis Dresden a jednocześnie przyjaciel i sympatyk Polskiego Towarzystwa im. Alberta Schweitzera w Poznaniu Kurt Heimann z żoną Eriką (Meißen-Miśnia), Miriam M. Böhnert (Frankfurt), Gundhild Stempel (Waidhaus), Werner Pauli (Nürnberg-Norynberga), Wolfgang Braig (Illertal), dr Peter Munk (Königsfeld), Hans Rabenbauer (Bobingen), Sybille Dörner (Bad Wörishofen), Markus Brandes (Kesswil-Szwajcaria), Sarie Däppen (Zug-Szwajcaria) oraz piszący te słowa, entuzjasta idei Alberta Schweitzera, Ryszard Szewczyk wraz z żoną Angelą (Kadłub-Polska).

Literatura

H. Gaertner, Albert Schweitzer. Życie, myśl i dzieło. Kraków 2007

A. Marek-Bieniasz, Kategorie odpowiedzialności w myśli Alberta Schweitzera, Problemy Ekorozwoju 2006, vol.1 No 2, s. 115-118

M. Kluger, Die Renaissancestadt Augsburg, Augsburg RegioMagazin 2015, s. 6-18

M. Kluger, Die Fuggerei : kein Museum, dafür zwei Museen, Augsburg RegioMagazin 2015, s. 20-21

M. Brandes, Aus der Hand von Albert Schweitzer, Aalen 2007

Ch. Staewen, Albert Schweitzer. Zum 90. Geburtstag am 14. Januar 1965, Die Grüenthal-Waage, 1/1965

Programm des Albert-Schweitzer-Tages in Augsburg, Samstag, 18. Juli 2015